

13.

Przekazywanie wiedzy i umiejętności drugiemu człowiekowi w życzliwy sposób

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój moralny

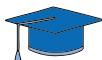
1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Zdolność do pomocy innym

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Sprawność dzielenia się swoimi talentami i owocami pracy

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Żyjemy w ciągłym kontakcie z innymi, dzieląc się wiedzą i umiejętnościami.

- Dlaczego warto czynić dar z siebie dla innych?
- Umiejętność przyjmowania pomocy.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Otrzymane talenty pomnaża się, dzieląc się nimi z innymi.
- Potrzebna jest postawa empatii i wrażliwości, ażeby dostrzec potrzeby i pomagać kolegom, którzy tej pomocy potrzebują¹.
- Nie należy traktować kolegów jako konkurentów w nauce.

Zasady

- Chętnie pomagam kolegom, którzy mają problemy w nauce.
- Nie wywyższam się z powodu posiadanych umiejętności i zdolności.
- Dzielenie się moimi umiejętnościami traktuję jako przysługę koleżeńską.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Bierność młodych ludzi wobec problemów ich kolegów wynika między innymi z błędów wychowawczych.
- Poświęcając czas dla innych, młody człowiek uczy się cierpliwości i odpowiedzialności za drugiego.
- O człowieku nie świadczy poziom i wszechstronność jego wykształcenia, ale to, ile potrafi dać z siebie dla innych.

Zasady

- Wychowuję dzieci do dzielenia się z innymi wiedzą i talentami.
- Nie ganię mojego dziecka za to, że poświęca swój czas by pomagać innym, zamiast „inwestować w siebie”.
- Staram się cierpliwie przekazywać dziecku własną wiedzę i doświadczenie, wskazując na wartości ważne w życiu każdego człowieka.

¹ „W każdej współpracy z trudnymi ludźmi dajemy dowód miłości ku Bogu; poznajemy ją najczęściej po umiejętności współzycia i współpracy z ludźmi. Nie sztuka jest pracować z łatwymi”. S. Wyszyński, *Duch pracy ludzkiej. Myśli o wartości pracy*, wyd. Soli Deo, Warszawa 2020, s. 143.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- W przekazywaniu wiedzy należy brać pod uwagę różne możliwości percepcyjne uczniów.
- Forma przekazywania wiedzy ma wpływ na stosunek ucznia do wykładanego przedmiotu.
- Należy zawsze szanować ucznia, który ma mniej wiedzy i umiejętności.

Zasady

- Traktuję zawód nauczyciela jako powołanie.
- Jestem skłonny poświęcić swój czas pozalekcyjny dla uczniów potrzebujących dodatkowej pomocy.
- Uczę, że wiedza, sama w sobie, nie spełnia społecznego przesłania.
- Pokazuję uczniom, jak umiejętnie dzielić się posiadaną wiedzą z innymi.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Nauczyciel przeprowadza eksperyment, proponując uczniom dwa sposoby przygotowania się do tego samego zadania – może to być przygotowanie się do klasówki, referatu, prelekcji czy prezentacji. W pierwszym przypadku każdy uczeń przygotowuje się samodzielnie, w drugim natomiast – pracując w grupie. Po zakończonym zadaniu można razem omówić trudności, jakie uczniowie napotkali podczas wspólnej pracy, ale przede wszystkim korzyści i owoce płynące z działania w grupie.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Młodzi ludzie dzielą się swoimi umiejętnościami z innymi, wymieniają doświadczenia. Nie traktują siebie nawzajem jako konkurentów w walce o dobre oceny. Dzięki temu uczą się cierpliwości i odpowiedzialności (także za drugiego). Potrafią również przyjąć pomoc, kiedy sami nie radzą sobie w nauce. Nie boją się zadawać pytań i wiedzą, że mogą zaufać swoim kolegom i wychowawcom.

1.10. ZAGROŻENIA

Zdolni młodzi ludzie angażują się we własny rozwój intelektualny, nie znajdując już czasu na dzielenie się swoimi umiejętnościami z tymi, którym nauka

nie przychodzi łatwo. Gardzą słabszymi uczniami i wywyższają się z powodu własnych osiągnięć. W efekcie mniej zdolni popadają w kompleksy, nie rozumiejąc, że ich wartość nie wynika wcale z ilości posiadanych talentów. Czują się upokorzeni, gdy ktoś proponuje im pomoc w nauce. Postawa ta może się utrwalić i zostać przeniesiona na inne dziedziny życia.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Otwartość na drugiego człowieka i empatia są istotnymi elementami życia społecznego. Wrażliwość na czyjeś niepowodzenia i chęć pomocy kształtuje rozwój moralny dzieci. Należy podkreślać, że talenty jakie każdy z ludzi otrzymuje, służą dla dobra innych. Od najmłodszych lat warto uczyć dzieci cierpliwości i poświęcania swojego czasu dla innych, angażować w bezinteresowne inicjatywy i uczyć na problemy innych. Bardzo często nasza pomoc, choćby najmniejsza, może przyczynić się do wielkiego dobra.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Czesław Centkiewicz – urodził się 18 października 1904 roku w Warszawie, zmarł 10 lipca 1996 roku, polski pisarz, reportażysta oraz podróżnik. Jest autorem przede wszystkim wielu powieści dla młodzieży oraz reportaży podejmujących tematykę terenów podbiegunowych. Większość utworów pisał wspólnie z żoną Aliną.

Opowieść pt. *Anaruk, chłopiec z Grenlandii* została wydana w 1937 roku. Głównym bohaterem tej krótkiej książeczki jest dwunastoletni Eskimos, chłopiec o imieniu Anaruk. Autor opowiada o codziennym życiu młodego Eskimosa i jego przygodach. Opowiadanie swoim stylem bardziej przypomina reportaż, niż klasyczną powieść przygodową, do której przyzwyczajone są dzieci.

Anaruk miał dwanaście lat – był jednak tak silny, zręczny i odważny, że ojciec jego, Tugto, często zabierał syna ze sobą na polowanie.

Anaruk był z tego niezmiernie dumny.

Zaprzyjaźniłem się z nim bardzo prędko. Pozwoliłem mu obejrzeć moją broń i podarowałem nóż stalowy, który wzbudził w nim zachwyt. Następnego dnia Anaruk przyprowadził ze sobą swego brata, pięcioletniego Nukuna, żeby i on obejrzał te cuda. Musiałem wszystko pokazywać jeszcze raz i objaśniać, co do czego służy.

Ze zdumieniem dotykali mięciutkiego wełnianego swetra.

– Jak wygląda zwierzę, które ma takie futro? – zapytał Anaruk.

Z trudem wytłumaczyłem mu, jak się robi taki materiał. Nie przypuszczałem, że można nosić ubranie z czegoś innego niż skóra. Kazał obracać się Nukunowi na wszystkie strony i pokazywał mi, jak uszyte są jego spodnie z futra białego niedźwiedzia, bluza ze skóry fokii i buty z miękkiej skóry młodego rena.

Tak ubiera się Eskimos w lecie. Ale lato trwa tutaj tylko trzy miesiące i jest zaledwie tak ciepłe, jak nasza wczesna wiosna. Jesieni nie ma właściwie wcale – od razu zjawiają się zimne wiatry, śnieżyce i wielkie mrozy, dochodzące do pięćdziesięciu stopni. I tak przez długie miesiące.

Powyższy fragment pochodzi z początku opowieści i porusza od razu bardzo ważną kwestię – dzielenia się swoją wiedzą z drugim człowiekiem. Wychodząc od tego krótkiego opisu spotkania podróżnika z Anarukiem i jego bratem, można poruszyć z dziećmi to, jak ważne jest traktowanie drugiego człowieka z szacunkiem i otwarcie się na odmienność kulturową; bo każdy człowiek może nas wiele nauczyć.

Życzliwość należy się każdemu, nauczycielowi, rodzicowi, osobie starszej czy dziecku. Należy rozmawiać z dziećmi na temat tego, że czyjaś niewiedza wynika z pewnych różnic, czy to kulturowych, czy społecznych i zawsze należy być cierpliwym i dzielić się swoją wiedzą i umiejętnościami. To bardzo istotna kwestia w budowaniu relacji międzyludzkich, a także rozwijaniu siebie jako osoby, swojego wnętrza.

Jan Paweł II, *List apostolski Novo millennio ineunte do biskupów, duchowieństwa i wiernych na zakończenie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000*, 50, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 556.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Trzeba, aby w obliczu tej sytuacji chrześcijanin uczył się wyrażać swą wiarę w Chrystusa przez odczytywanie ukrytego wezwania, jakie On kieruje do niego ze świata ubóstwa. [...] Potrzebna jest dziś nowa „wyobraźnia miłosierdzia”, której przejawem będzie nie tyle i nie tylko skuteczność pomocy, ale zdolność bycia bliźnim dla cierpiącego człowieka, solidaryzowania się z nim, tak aby gest pomocy nie był odczuwany jako poniżająca jałmużna, ale jako świadectwo braterskiej wspólnoty dóbr.

Dlatego autentyczne duszpasterstwo powołań będzie starać się nieustannie wychowywać chłopców i ludzi młodych do ohotnego podejmowania obowiązków, ukazywać im sens bezinteresownej służby, wartość poświęcenia, bezwarunkowego oddania siebie. Szczególnie pożyteczne jest tu doświadczenie wolontariatu, który spotyka się z rosnącym zainteresowaniem młodzieży.

PDV 40.

W ślad za teologią idzie szeroka i wieloraka posługa słowa w Kościele: „kaznodziejstwo, katecheza i wszelkie nauczanie chrześcijańskie”. Cała ta posługa winna „żyć się słowem Pisma Świętego. Stąd zalecenie pod adresem wszystkich spełniających posługę słowa – aby dzielili się z wiernymi ogromnymi bogactwami słowa Bożego. W tym celu nieodzowna jest lektura, studium i modlitewna medytacja, aby żaden nie stał się „próżnym głosicielem słowa Bożego na zewnątrz, nie będąc wewnątrz jego słuchaczem”.

Jan Paweł II, *Wiara chrześcijańska: wiara ugruntowana w Słowie Bożym*, 19.06.1985, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 6, *Katechezy*, cz. 1, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 502.

Zaniechanie wysiłków na rzecz pielęgnowania i zachowania właściwej relacji z bliźnim, wobec którego mam obowiązek opieki i ochrony, niszczy wewnętrzną relację z samym sobą, z Bogiem, z innymi i z ziemią. Kiedy wszystkie te relacje ulegają zaniedbaniu, kiedy na ziemi nie ma

już sprawiedliwości, to, jak mówi Biblia, zagrożone jest całe życie. Tego nas właśnie naucza historia Noego, gdy Bóg grozi ludzkości zniszczeniem z powodu jej ciągłej niezdolności do życia zgodnie z wymogami sprawiedliwości i pokoju: „Postanowiłem położyć kres istnieniu wszystkich ludzi, bo ziemia jest pełna wykroczeń przeciw mnie”.

LS 70.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Wy jesteście solą dla ziemi. Lecz jeśli sól utraci swój smak, czymże ją posolić? Na nic się już nie przyda, chyba na wyrzucenie i podeptanie przez ludzi. Wy jesteście światłem świata. Nie może się ukryć miasto położone na górze. Nie zapala się też lampy i nie umieszcza pod korcem, ale na świeczniku, aby świeciła wszystkim, którzy są w domu. tak niech wasze światło świeci przed ludźmi, aby widzieli wasze dobre uczynki i chwalili Ojca waszego, który jest w niebie.

Mt 5,13-16;
por. Dz 2,44-46.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Obowiązek traktowania drugiego człowieka jako bliźniego i czynnego służenia mu jest szczególnie naglący wtedy, gdy będąc pozbawiony czegoś, znajduje się on w potrzebie. „Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili”.

KKK 1932;
por. 51-52; 1913.

IV. LITERATURA

Centkiewicz C., *Anaruk, chłopiec z Grenlandii*, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 2018.

Chotomska W., *Dzieci Pana Astronoma*, Wydawnictwo Literatura, Łódź 2018.

Fontana D., *Psychologia dla nauczycieli*, tłum. M. Żywicki, Zysk i S-ka Wydawnictwo, Poznań 1998.

Franciszek, *Enc. Laudato si'. W trosce o wspólny dom*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2015.

- Hauk D., *Łagodzenie konfliktów w szkole i w pracy z młodzieżą. Poradnik do treningu mediacji*, wyd. Jedność, Kielce 2002.
- Hoffman M.L., *Empatia i rozwój moralny*, tłum. O. Waśkiewicz, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2006.
- Jan Paweł II, *Adh. Pastores dabo vobis*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 2, *Adhortacje*, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 327-418.
- Jan Paweł II, *List apostolski Novo millennio ineunte do biskupów, duchowieństwa i wiernych na zakończenie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 531-561.
- Jan Paweł II, *Wiara chrześcijańska: wiara ugruntowana w Słowie Bożym*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 6, *Katechezy*, cz. 1, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 501-503.
- Jaques D., *Uczenie się w grupach*, tłum. D. Elsner, A. Gałązka, wyd. Ośrodek Kształcenia i Doskonalenia Kadr Instytutu Technologii Eksploatacji – MEN, Radom – Warszawa 1997.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Mika S., *Psychologia społeczna dla nauczycieli. Teoretyczne podstawy oraz przykłady programów oddziaływań*, wyd. Żak, Warszawa 1998.
- Myers D.G., *Psychologia społeczna*, tłum. A. Bezwińska-Walerjan, Zysk i S-ka Wydawnictwo, Poznań 2003.
- Nolte D., Harris R., *Nastolatki patrzą na nas*, tłum. M. Kapera, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2005.
- Ossowska M., *Motywy postępowania. Z zagadnień moralności*, wyd. Książka i Wiedza, Warszawa 2002.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia*, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Wachowiak A., *Chrześcijańska etyka pracy*, wyd. Drukarnia i Księgarnia Świętego Wojciecha, Poznań 2006.
- Wyszyński S., *Duch pracy ludzkiej. Myśli o wartości pracy*, wyd. Soli Deo, Warszawa 2020.

